

A második ötéves tervben ezt építettük a budai Várban

Kövés olyan nagy középület van Magyarországon, amelynek építése annyira a száz-
ezres tömegek látóterében lenne, mint a budai Vár. Történelmi
olvasmányainkból mindannyian meg-
ismertük nagy múltját, ifjúkori
olvasmányélmé-
nyeink között iz-
galmas és szép
emlék Budavár,
Mátyás reneszán-
szának fényében,
Szobiesky török-
verő diadala után,
vagy 1848 diadal-
mas győzelmében.
S bár jól tudtuk,
hogy nem ugyan-
az a Vár pusztult
el a faszizmus
utolsó végzős
hónapjaiban —
bár ismertük a
századok folya-
mán többször vál-
tozó, többször
porrá levő változatát —, esztendőig a Dunára né-
ző romok hajdani ép-
sok nosztalgiával gondolt elődjére.

(Gonda György felvétele)

A feladat

A közérdeklődéssel is számot vetve tekintetünk a számok, beruhá-
zási adatok tárházába: próbáltuk meg felmérni,
hogyan haladt az elmúlt
öt esztendő alatt a Vár
újjaépítése. Érdekesebbé
teszi ezt a bűvárokodást
az a tény, hogy gyakor-
latilag ez az ötéves terv
jelent kimozdulást az ál-
lagmegóvás, a további
pusztulást megakadályo-
zó munkák sorából; ez
az idő gyakorlatilag a Vár
teljes felújításának
első aktív időszakát hoz-
ta.

1200 millió forint. Ova-
tos, s korántsem teljesen
végleges számítások sze-
rint ennyibe kerül a Vár
teljes helyreállítása. Ha-
talmatlan összeg — belőle
csaknem tízezer új, mo-
dern lakást lehetne felépí-
teni. Országunk fejlődé-
se, történelmi és város-
képi szempontok diktál-
nak mégis úgy, hogy ezt
a pénzt a Vár újjaépíté-
sére fordítsuk, esztendő-
kre elosztva lehetővé te-
gyük, hogy a hetvenes
években befejeződhessék
itt a munka.

A II. ötéves tervben
ebből az 1200 millióból
400 milliót ruháztunk be,

a teljes költség egyhar-
madát. 1959 végén még
a következőképpen fes-
tett a Vár: a Várkert ku-
tatóárkai már jórészt ki-
aknázták, értékes régé-
szeti leleteket gyűjtöttek
össze a Vármúzeumban.
A Palota azonban még
romos. Ideiglenes tető-
szerkezetét ki kell cserél-
ni, a beüvegezés csak
részleges. A kupola rom-
maradványait még nem
bontották el, az északi
szárny, amely a legna-
gyobb kárt szenvedte,
csak kezd épülni. A hom-
lokzati munkák is hátra
vannak. A Zsigmond-,
Mátyás-kori romkert fel-
tárása sem kész. S a
tervdokumentációk több-
sége még készül, a Vár
végleges képe, a köz-
intézmények elhelyezése

csak részben tisztázott.
A Galéria, a Nemzeti
Könyvtár, a Budapesti
Történelmi Múzeum váz-
lattervei még elbírálásra
várnak.

A terv előírása szerint
az öt esztendő alatt rész-
ben el kell készülnie a
várpalotarésznek, szerke-
zeti munkák vonatkozá-
sában, beleértve a ku-
polát is; az épületek
többségének végleges kül-
ső formát, tetőszerkeze-
tet, homlokzati helyre-
állítást kell kapnia. A
romkert, a Zsigmond lo-
vagterem, a középkori
palota feltárása, a Buzo-
gánytorony helyreállítá-
sa — megannyi tervfel-
adat volt. Erre az idő-
szakra esik az épületek
közül leghamarabb elké-
szítendő Budapesti Törté-
nelmi Múzeum (E épület és
romkert) szerkezeti, hom-
lokzati munkáinak befe-
jezése, gyakorlatilag az
épület külső elkészítése

Több mint karbantartás

A várépítkezés gazdái:
az Építésügyi Miniszté-
rium, mint felügyeleti
hatóságon belül beruhá-
zóként az EM Beruházási
Vállalat, tervezőként a
KÖZTI és a MÉLYÉP-
TERV, generál-kivitele-
zőként a 41. sz. Állami
Építőipari Vállalat és a

Mélyépítő Vállalat. Az
építkezés összapterüle-
te: 56 773 négyzetméter
az ő birodalmuk. Mit vé-
geztek öt esztendő alatt?
Az E épület és rom-
kert 3400 négyzetméter
területén a szerkezeti,
homlokzati és válszfala-
zási munkák többsége el-

készült. A gépészeti alap-
vezetékek elhelyezése és
a rabitzmunkák egy ré-
sze ugyancsak kész, fo-
lyamatosan végzik. A
szakipari gépészeti és bel-
ső építési munkáknak
mintegy fele megvan.
Ami még szükséges: a
burkolási és fehér mun-
ka, a gépészeti szerelvé-
nyek, külső és belső nyí-
lászárók.

A Nemzeti Galéria (B,
C, D épület) falazati és
homlokzati munkáit fo-
lyamatosan végzik, ideig-

lenes nyílászárókat fel-
szereltek. Hasonlóan ké-
szül a Nemzeti Könyvtár
(F épület), itt a raktár-
torony alapozását is be-
fejezték, s a vasszer-
kezeten dolgoznak. A
Legújabbkori Történelmi
Múzeum (A épület és
Sándor-palota) készenléti
állapota: az A épület
Duna-parti homlokzata és
a nyers szerkezeti mun-
kák a Sándor-palotán, a
külső főfalak, valamint
az állagmegóvási mun-
kák elkészültek.

Egy része kapunyitás előtt

A Vár többi épületén
ebben az ötéves tervben
csak a legszükségesebb
karbantartási munkákra
kerülhetett sor: romtala-
nítás, bontások.
A külső várrendszer
magasépítési munkái szé-

pen haladnak. Támfal-
építés, utépítés, csatorná-
zás, kertészeti munkák,
munkásszállás építése,
hárommillió m² műemlék-
felújítási tevékenység, if-
júsági park-, szoborres-
taurálás, homlokzati di-
szítőelemek készítése —
ez mind beletartozik a
Váron végzett ötesztén-
dős munka mérlegébe.
Utoljára hagytuk azt a
hatalmas munkát, mely-
nek során a romhalmaz
helyén felépül az új vö-
rösrézzel borított, kőosz-
lopokkal szilárdított mo-
dern és szép kupola,
homlokzatán a legna-
gyobb magyar országci-
merrel!

Ha le is kell szögez-
nünk, hogy a Vár az el-
múlt öt évben inkább
belsőépítészeti, felújítási
munkákkal gyarapodott
— hozzátehetjük: a kö-
zönség számára is szem-
mel látható a gyarapo-
dás, a fejlődés. A déli ol-
dal középkori részei, a
Mátyás-, Zsigmond-kori
emlékek, pincék, a börtö-
n, a déli zárófal szin-
te teljesen kész; a dunai
oldal lovagterme, fara-
gott pillérei, vörös-
márvány padlójával, a
Várbástya, a Rondella, a
két reneszánsz torony —
egy részüket idén már
szemügyre vehetik az ér-
deklődők, a többi, éppen
a zavartalan munka ér-
dekében, még zárva van,
jövőre vagy azután bo-
csátanak csak be vendé-
geket. A romkert sokan
szeretnék már látni, de
nem volna okos dolog a
teljes rendbehozás előtt
megnyitni.

A türelemre egyébként
is jócskán szükség van.
A Vár — a szemmel lát-
ható épülés ellenére —
jelenleg nem készit-
hető gyorsabban, anyagi
eszközeink, a munkaerő-
hiány korlátozzák építé-
si tempóját. Ennek elle-
nére lemérhetjük: a 400
millió forintot okosan, a
lehetőségekhez mért ta-
karékosan ruházta be
az Építésügyi Miniszté-
rium.

Az ötéves terv nem sik-
lott el nyomtalanul olyan
»folyamatos« építkezés
felett sem, mint a Vár.
S ezeknek az éveknek
nehéz, nem látványos
munkája az elkövetkező
három-négy évben még
sokkal jobban megmutat-
kozik majd.

Várkonyi Margit